

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 11/03/2019

Adam Bodnar

VII.510.29.2019.AG

**Trybunał Konstytucyjny
w Warszawie**

sygn. akt K 2/19

Działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2018 r. poz. 2179) Rzecznik Praw Obywatelskich zobowiązany jest przedstawić Trybunałowi Konstytucyjnemu wnioski dotyczące możliwej nieważności rozstrzygnięcia TK w sprawie o sygn. akt K 2/19, wszczętej wnioskiem grupy senatorów z dnia 14 lutego 2019 r., w związku z planowanym przez Trybunał Konstytucyjny terminem ogłoszenia wyroku w dniu 14 marca 2019 r. o godz. 11.30.

Rzecznik Praw Obywatelskich stoi na stanowisku, że:

- 1) ogłoszenie wyroku w sprawie K 2/19 w dniu 14 marca 2019 r.¹, a zatem przed upływem terminu, o którym mowa w art. 63 ust. 2 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072 ze zm., dalej jako: ustawa o TK), skutkować będzie nieważnością postępowania

¹ Trybunał Konstytucyjny przesądził, że w dniu 14 marca 2019 r. ogłoszony zostanie wyrok, a nie inna forma orzeczenia, jak postanowienie, antycypując tym samym, że wydane zostanie rozstrzygnięcie o charakterze merytorycznym, a nie jedynie formalnym – zob. strona TK: <http://trybunal.gov.pl/postepowanie-i-orzeczenia/wokanda/art/10495-wybor-czlonkow-krs-przez-sejm-sposrod-sedziow-odwolanie-od-uchwaly-krs-otyczacej-powola/> (dostęp w dniu 10 marca 2019 r., godz. 23.30).

z uwagi na art. 379 pkt 5 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1360, dalej jako: k.p.c.) w zw. z art. 36 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym;

- 2) rozpoznanie sprawy w składzie z udziałem Pana Justyna Piskorskiego skutkować będzie nieważnością postępowania w zw. z art. 379 pkt 4 k.p.c. w zw. z art. 36 ustawy o TK.

Uzasadnienie

1. W dniu 21 lutego 2019 r. do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęło pismo Prezesa Trybunału Konstytucyjnego zawiadamiające o wszczęciu postępowania w sprawie wniosku grupy senatorów z 14 lutego 2019 r. (sygnatura sprawy K 2/19). Jednocześnie poinformowano Rzecznika Praw Obywatelskich o zarządzeniu Prezesa Trybunału Konstytucyjnego o połączeniu wniosku grupy senatorów z wnioskiem Krajowej Rady Sądownictwa z 22 listopada 2018 r. w sprawie o sygn. K 12/18, ze względu na tożsamość przedmiotu spraw. **Odmienne, niż w dotychczas kierowanych do Rzecznika pismach Trybunału Konstytucyjnego, nie poinformowano Rzecznika o ustawowym 30-dniowym terminie na zgłoszenie udziału w sprawie z wniosku grupy senatorów, wynikającym z treści art. 63 ust. 2 ustawy o TK.**

Ze strony internetowej Trybunału Konstytucyjnego wynika, że już w dniu 14 marca 2019 r. o godz. 11.30 odbędzie się rozprawa w połączonych pod sygnaturą K 12/18 sprawach. Zarządzenie rozprawy na wskazany dzień i planowane na ten dzień ogłoszenie wyroku narusza przepisy ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich.

Zgodnie z art. 16 ust. 2 pkt 3 ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Obywatelskich może zgłosić udział w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym i brać udział w tym postępowaniu. Termin na zgłoszenie udziału w postępowaniu wyznacza art. 63 ust. 2 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r.

o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym stanowiąc, że **Rzecznik Praw Obywatelskich, w terminie 30 dni od dnia doręczenia zawiadomienia, może zgłosić udział w postępowaniu i przedstawić pisemne stanowisko w sprawie.** Zawiadomienie o wszczęciu postępowania w sprawie wniosku grupy senatorów, oznaczonego sygnaturą K 2/19, Rzecznik Praw Obywatelskich otrzymał w dniu 21 lutego 2019 r. Termin zgłoszenia udziału dla RPO upływa więc w dniu 22 marca 2019 r., a zatem już po wskazanym przez TK terminie ogłoszenia wyroku.

Ani art. 63 ust. 2 ustawy o TK ani żaden inny przepis tej ustawy nie przewiduje wyjątków od wyznaczonego terminu 30 dni dla podjęcia decyzji przez Rzecznika Praw Obywatelskich o przystąpieniu do postępowania. **Wyznaczenie terminu ogłoszenia wyroku TK przed upływem ustawowego terminu na zgłoszenie udziału i stanowiska przez Rzecznika stanowi zatem jaskrawe naruszenie tej ustawy, jak też ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich, poprzez uniemożliwienie organowi konstytucyjnemu podjęcia stosownej decyzji w ustawowo wyznaczonym terminie.**

W świetle art. 379 pkt 5 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego w zw. z art. 36 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, nakazującym odpowiednie stosowanie przepisów kpc w postępowaniu przed Trybunałem w zakresie nieuregulowanym w ustawie, **orzeczenie wydane bez udziału legitymowanego uczestnika skutkować będzie nieważnością postępowania.**

2. Nieważność postępowania wynikać będzie również z tego, że ogłoszenie wyroku przez Trybunał Konstytucyjny w dniu 14 marca 2019 r. nastąpi po posiedzeniu niejawnym, gdy tymczasem – zgodnie z art. 92 ust. 2 zd. 2 ustawy o TK – „do rozpoznania wniosku (...) na posiedzeniu niejawnym konieczne są stanowiska wszystkich uczestników postępowania”. Ze strony Trybunału Konstytucyjnego² wynika, że stanowiska obligatoryjnych uczestników postępowania w sprawie o sygn. akt K 2/19, tj. Sejmu

² <https://ipo.trybunal.gov.pl/ipo/view/sprawa.xhtml?&pokaz=dokumenty&sygnatura=K%202/19> (data dostępu: 11.03.2019 r., godz. 12.25).

Rzeczypospolitej Polskiej oraz Prokuratora Generalnego, nie zostały Trybunałowi Konstytucyjnemu doręczone. **Należy podkreślić, że rozpoznanie wniosku grupy senatorów RP w sprawie o sygn. akt K 2/19 na posiedzeniu niejawnym, bez zapoznania się ze stanowiskami Sejmu RP i Prokuratora Generalnego, stanowić będzie rażące naruszenie art. 92 ust. 2 zd. 2 ustawy o TK, a tym samym postępowanie w tej sprawie przed Trybunałem obarczone będzie wadą nieważności.**

3. Ze strony internetowej Trybunału Konstytucyjnego wynika również, że Trybunał Konstytucyjny będzie orzekał w sprawie K 2/19 (rozpoznawanej pod sygnaturą K 12/18) w składzie z udziałem Pana Justyna Piskorskiego.

Rzecznik Praw Obywatelskich zwracał już uwagę w innych sprawach z udziałem Pana Justyna Piskorskiego, że w sytuacji, w której w rozpoznawaniu sprawy w Trybunale Konstytucyjnym bierze udział osoba nieuprawniona, na mocy art. 36 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym zastosowanie znajdzie art. 379 pkt 4 k.p.c. Skład Trybunału sprzeczny z prawem najwyższej rangi, tj. Konstytucją RP w związku z udziałem osoby nieuprawnionej, przesądza o nieważności postępowania. Ponownie przypomnieć należy, że uchwałą z dnia 2 grudnia 2015 r. w sprawie wyboru sędziego Trybunału Konstytucyjnego na stanowisko sędziego Trybunału Konstytucyjnego wybrany został Pan Lech Morawski (M. P. poz. 1183), co stanowiło wyłącznie próbę wyboru przez Sejm VIII kadencji L. Morawskiego na sędziego Trybunału Konstytucyjnego na obsadzone już prawidłowo stanowisko sędziowskie.

Uchwałą z dnia z dnia 15 września 2017 r. w sprawie wyboru sędziego Trybunału Konstytucyjnego (M.P. poz. 873) Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, na podstawie art. 194 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 2 ust. 2 zdanie pierwsze ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. poz. 2073) i art. 31 ust. 1 Regulaminu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, wybrał w miejsce zmarłego Pana Lecha Morawskiego – Pana Justyna Piskorskiego. Prawidłowość wyboru przez Sejm VII kadencji trzech sędziów Trybunału Konstytucyjnego wymienionych w uchwałach z dnia

8 października 2015 r. w sprawie powołania sędziów Trybunału Konstytucyjnego (M. P. poz. 1038-1040) i rozpoczynających kadencję w dniu 7 listopada 2015 r. została czterokrotnie potwierdzona w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego (wyrok z dnia 3 grudnia 2015 r., sygn. akt K 35/15; wyrok z dnia 9 marca 2016 r., sygn. akt K 47/15; wyrok z dnia 11 sierpnia 2016 r., sygn. akt K 39/16; postanowienie z dnia 7 stycznia 2016 r., sygn. akt U 8/15).

W wyroku z dnia 3 grudnia 2015 r. (sygn. akt K 34/15) Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że o statusie sędziego Trybunału należy mówić już w momencie zakończenia procedury wyboru kandydata na sędziego przez Sejm RP, co w tym przypadku nastąpiło w dniu 8 października 2015 r. Trybunał Konstytucyjny podkreślił również, że uchwała Sejmu RP w tej sprawie jest definitywna i nie podlega wzruszeniu. W rezultacie Sejm RP nie może odwołać swojego wyboru, unieważnić go, stwierdzić jego bezprzedmiotowości bądź *post factum* go konwalidować.

W świetle art. 194 ust. 1 Konstytucji RP kompetencja Sejmu RP do wyboru sędziego aktualizuje się zaś jedynie wówczas, gdy istnieje wolne stanowisko sędziowskie wymagające obsadzenia. Skoro więc kadencja sędziów wybranych w dniu 8 października 2015 r. dopiero rozpoczynała swój bieg, to Sejm RP w ogóle nie mógł korzystać z kompetencji określonej w art. 194 ust. 1 Konstytucji RP ani przy wyborze Lecha Morawskiego ani przy późniejszym wyborze Justyna Piskorskiego.

Mając powyższe na względzie, kierując się troską o zapewnienie zgodności z prawem postępowań toczących się przed Trybunałem Konstytucyjnym, Rzecznik Praw Obywatelskich stoi na stanowisku, że ogłoszenie wyroku w sprawie o sygn. akt K 12/18, z uwagi na brak upływu 30-dniowego terminu na przystąpienie Rzecznika do tego postępowania w odniesieniu do sprawy K 2/19, wszczętej wnioskiem grupy senatorów z dnia 14 lutego 2019 r., skutkować będzie nieważnością postępowania w tej sprawie przed Trybunałem Konstytucyjnym.